

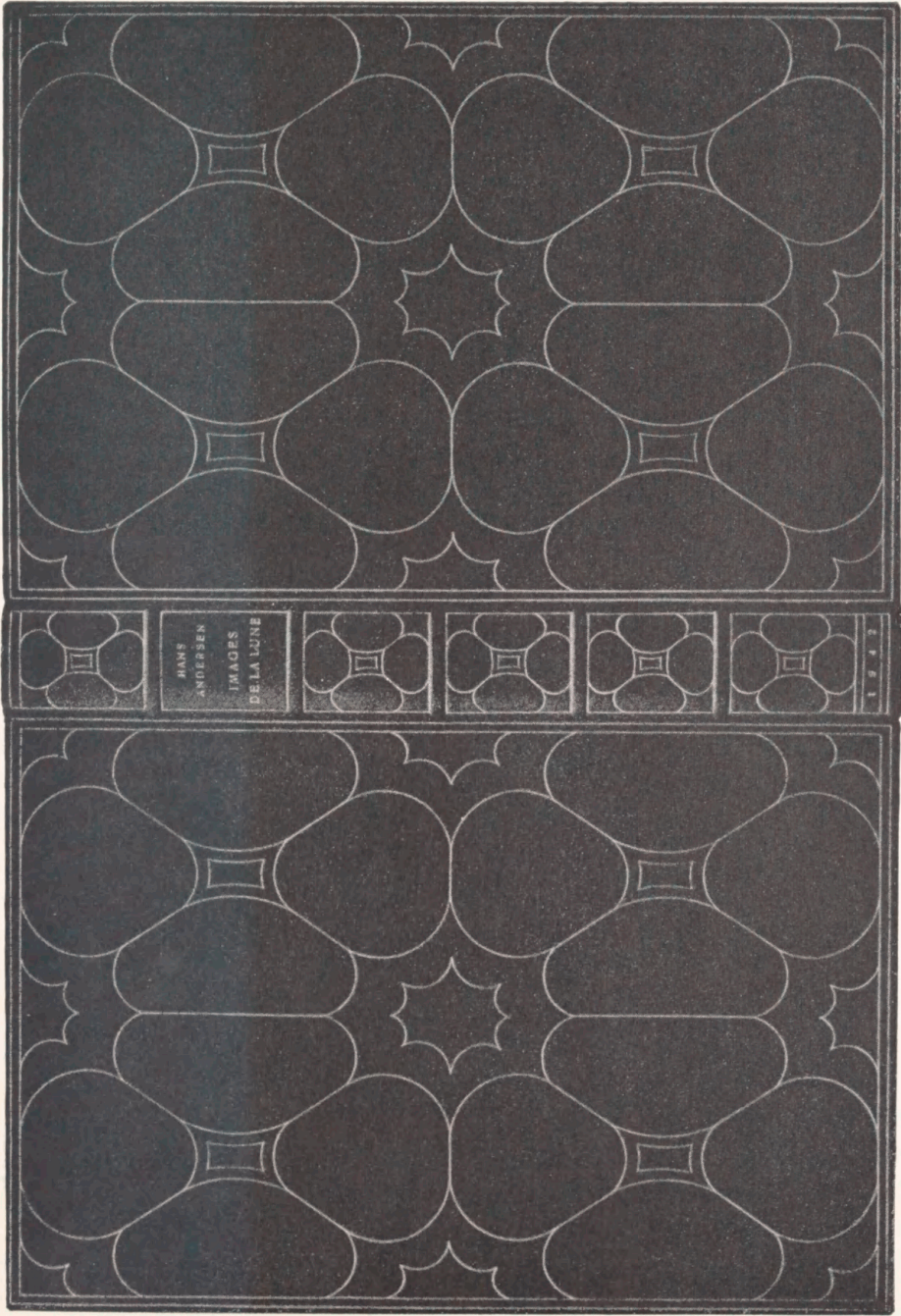
ET HELBIND AF AXEL KNUDSEN

AF R. PAULLI

PAA den af Forening for Boghaandværk i Foraaret 1949 afholdte Udstilling »Dansk Boghaandværk gennem Tiderne« fandtes der i Bogbinds-Afdelingen (Nr. 487) et moderne Helbind, der tilhører Det kongelige Bibliotek, og som tiltrak sig megen Opmærksomhed. Naar Biblioteket har kunnet anskaffe et saadant Bind, skyldes det et af Foreningens afdøde Medlemmer, Arkitekten *Vilhelm Bruun* (1858-1917). Denne Mand, hvem F. Hendriksen mindedes i en Nekrolog i »Forening for Boghaandværk, Virksomhed og Regnskab 1916-17«, ledsaget af hans Portræt tegnet af Hans Tegner, var ikke blot meget interesseret i Foreningens Arbejde, men lod sig ogsaa ved Fagskolen for Boghaandværks Oprettelse 1893 bevæge til at paatage sig baade Tegneundervisningen og Hvervet som Skolens Inspektør, i hvilken Egenskab han vandt sig mange Venner blandt Eleverne. Han var selv Bogsamler og testamenterede sit smukke lille Bibliotek til Det kongelige Bibliotek, som ved hans Død tillige arvede en Legatkapital, hvis Renter bl. a. kan anvendes til Supplering af Bibliotekets Bestand af smukke Bogbind.

En Foranledning til en saadan Anvendelse af Vilh. Bruuns Legat blev Bogbinderlaugets Jubilæumsudstilling i »Den Permanente« Efteraaret 1946, hvor en Stand med Bogbind af den unge Mester *Axel Knudsen* vidnede om saa fornem Kvalitet, at man besluttede at lade ham udføre et Helbind til Biblioteket. Kort forinden var der paa den franske Bogudstilling paa Charlottenborg indkøbt en moderne fransk Oversættelse af »Billedbog uden Billeder«, *Hans Andersen: Images de la lune*, udkommet i Paris 1942 og indeholdende 30 Aquatinter af Alexandre Alexeieff; Oplaget var reserveret l'Union bibliophile de France, men et Eksemplar »hors commerce« var alligevel tilsalg, og det blev valgt til at bære Axel Knudsens Bind.

Bindet gik i Arbejde paa et Tidspunkt, hvor Skindbeholdningerne var paa Minimum, men heldigvis var der forhaanden et Oasegedeskind, hvis blaa Farve passede til Bogens Omslag; dettes blegrøde Papir domineres

Helbind af Axel Knudsen. 1947-48.

nemlig helt af et stort *J*, der som Initial til *Images* rækker over det meste af Forsiden, og som tilligemed Forlæggerbetegnelsen, Maximilien Vox éditeur, er trykt med en blaa Farve, der svarer til Skindet.

Bindets Dekoration er udført i Bue- og Linieforgyldning. Siderne er opdelt i fire ens Dele, og disses Dekoration gaar igen i mindre Maalestok i Løsryggens fem Felter mellem de ægte Bind. Den dekorative Virkning beror tildels paa en Spænding, som især gør sig gældende indenfor hver enkelt af Bindsidens fire Dele og er knyttet til Forestillingen om, at fire Ellipser er udsat for et saa stærkt Tryk, at deres Form er blevet ændret og derved giver Spænding ud imod alle fire Sider. Virkningen er yderligere akcentueret ved, at der i Midten af hver af de fire Figurer er anbragt Rektangler, der ligesom har givet efter for Ellipsernes Tryk og faaet Siderne buet ind mod Midten af Figuren. Samtidig kan man se de otte midterste Ovaler som en Krans, hvis Indersider danner et stjerneagtigt Felt med en Stjerne af samme Form i Midten. Dele af lignende Felter og Stjernefigurer ses i Bindsidens Yderkanter. Rygfelternes Figur kan paa Grund af den mere kvadratiske Tilpasning næsten virke som en stiliseret Blomst med fire Kronblade.

Udover Spændingsmomentet er der i Bindsidens Dekoration en meget elegant Linievirkning. Figurerne er sammenkomponeret, saa at man kan lade Øjet følge Kurver paalangs, paatværs, diagonalt eller i Kres ad forskellige Veje og i forskellige Sving og næsten frigøre sig fra Indtrykket af Fladedekoration til Fordel for Ligneslyngning. Til den Dobbeltlinie-Ramme, der holder Bindsidens Dekoration sammen, findes en tilsvarende paa Permens Inderside; desuden er en enkelt Linie brugt som Kantforyldning.

Forsatsen er graablaa Papir, hvorpaa der i en mørkere blaa Tone med Linoleumsnit er trykt et Mønster bestaaende af Figurer i Lighed med den forgyldte Dekoration.

Bindet er ogsaa i den Forstand et virkeligt Mesterstykke, at Bogen kun har været i Hænderne paa een og samme Mand. Hvad en Bogbinder er værd, ved man først, naar man har set et Helbind fra hans Haand, men det skal være hans Arbejde helt og holdent. Det er netop Tilfældet med dette Bind, hvor alle Processer er foretaget af Axel Knudsen; han har skilt Bogen ad, heftet, lædergjort og forgyldt den, selv skaaret Linoleumssnittet og trykt Forsatsen. Den diskrete Signatur paa Foden af Bagpermens Inderside betyder for Alvor, at Axel Knudsen har det fulde Ansvar og den fulde Ære for hver Detaille.

SUMMARY

A modern Danish full binding in the possession of the Royal Library has attracted particular attention. It is the work of Axel Knudsen, a young art and craftsman, and was made to order in 1946 at the request of the Royal Library who has at its disposal for such purposes the interests of the Vilhelm Bruun Bequest. The book selected was a modern French translation of Hans Andersen, "Images de la lune", Paris 1942, illustrated by A. Alexeieff and printed for the *l'Union bibliophile de France*.

In spite of the shortage of material blue oasis goat leather was available in sufficient quantity and very well suited to the blue print dominating the pink paper-cover of the book. The binding is decorated with a gilt line-tooled pattern. The sides are divided into four parts whose decorations are repeated on a smaller scale on the back. A tension makes itself felt within each part, decorated with four ellipses slightly biassed, shaped as it were under pressure and dominating in their turn a rectangle of concave sides closed in by each of them. The insides of the eight ovals in the middle show like a star pattern, repeated in a slightly more flower-like form on the back.

The double gilt lines which frame the decorations of the cover are repeated as an inside border. The lining and fly-leaf consist of greyish-blue paper with a pattern similar to that on the cover and printed in linocut with a darker blue colour. In all details the work was done by Axel Knudsen himself, his discreet signature is a well deserved acknowledgment of his personal skill as a craftsman.